

Verhuizingen met kinderen zonder toestemming?!

EB 2020/31

In mijn artikelen ‘Vervangende toestemming voor verhuizing I en II’ (EB 2015/3 en EB 2015/45) ben ik ingegaan op de jurisprudentie ten aanzien van ouders die met hun kinderen binnen Nederland dan wel naar het buitenland willen verhuizen. Indien de andere ouder zijn of haar toestemming voor een dergelijke verhuizing weigert, kan de rechter om vervangende toestemming worden verzocht. In dit artikel zal ik ingaan op de jurisprudentie ten aanzien van eenzijdige verhuizingen zonder toestemming van de andere (gezaghebbende) ouder: hoe gaan rechters met dergelijke zaken om?

1. Inleiding

In genoemde EB-artikelen is stilgestaan bij de criteria die in de rechtspraak tot stand zijn gekomen, op basis waarvan de rechter een verzoek tot vervangende toestemming voor verhuizing beoordeelt. Kort samengevat zijn deze criteria:

1. de noodzaak om te verhuizen;
2. de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid;
3. de door de verhuizende ouder geboden alternatieven en maatregelen om de gevolgen van de verhuizing van de minderjarige en de andere ouder te verzachten en/of te compenseren;
4. de mate waarin de ouders in staat zijn tot onderlinge communicatie en overleg;
5. de rechten van de andere ouder en de minderjarige of in het contact met elkaar in een vertrouwde omgeving;
6. de verdeling van de zorgtaken en de continuïteit van de zorg;
7. de frequentie van het contact tussen de minderjarige en de andere ouder voor en na de verhuizing;
8. de leeftijd van de minderjarige, zijn mening en de mate waarin de minderjarige geworteld is in zijn omgeving of juist extra gewend is aan verhuizingen;
9. de (extra) kosten van de omgang na de verhuizing.

Uit de bespreking van de (vele) uitspraken volgde dat het verkrijgen van vervangende toestemming veelal casuïstisch van aard is, een objectieve onderbouwing van een dergelijk verzoek essentieel is en de uitkomst van deze procedures soms moeilijk te voorspellen is. Uit de behandelde uitspraken in het artikel ‘Vervangende toestemming voor verhuizing?’ (EB 2015/3) volgde dat iets minder dan de helft van de verzoeken tot vervangende toestemming (alsnog) werd toegewezen. Ten aanzien van de verzoeken om naar het

buitenland te mogen verhuizen (zie ‘Vervangende toestemming voor verhuizing II’ (EB 2015/45) bleek dat zeven van de zeventien behandelde verzoeken tot vervangende toestemming bij verhuizing (alsnog) werd toegewezen. Deze percentages komen grotendeels overeen met eerdere bevindingen in de literatuur.²

In genoemde literatuur staan veelal de verzoeken om te mogen verhuizen centraal, voordat een verhuizing gerealiseerd is. Dit neemt echter niet weg dat er ook eenzijdige verhuizingen zonder toestemming van de andere ouder voorkomen. Hoewel dergelijke verhuizingen niet alleen onwenselijk, maar ook in strijd zijn met het gezamenlijk gezag, volgt uit een jurisprudentieonderzoek dat de rechter soms alsnog toestemming verleent aan de eenzijdig verhuisde ouder c.q. een verzoek om terug te verhuizen afwijst. Gelden in eenzijdige verhuizingen zonder toestemming ook de hiervoor genoemde criteria? Wat kunnen de ‘andere’, niet-verhuizende ouders hiertegen doen en wat zijn mogelijke gevolgen van een eenzijdige verhuizing? Tot slot zal ik ingaan op de (voorlopige) conclusies in vergelijking met de hiervoor genoemde voorafgaande verzoeken tot vervangende toestemming.

2. Recommendation on preventing and resolving disputes on child relocation

Reeds uit mijn artikelen van begin 2015 bleek dat er veel (en meer dan voorheen) over verhuizingen wordt geprocedeerd. Deze toename in het aantal verhuisconflicten is ook de aanleiding geweest voor de Raad van Europa om een ‘Recommendation on preventing and resolving disputes on child relocation’ op te stellen.³ Deze aanbeveling bestaat uit een elftal Principles waarin aanbevelingen worden gedaan ter voorkoming van verhuisconflicten en ter bevordering van een goede oplossing van dergelijke conflicten. Hoewel de Recommendation vooral gericht is op conflictpreventie, wordt ook ingegaan op (mogelijke) eenzijdige verhuizingen. In Principle 7 staat:

‘In the absence of agreement, the child’s habitual residence should not be changed without a decision of the competent authority, except in circumstances provided for by national law.’

¹ Mr. drs. T.C.P. Christoph is advocaat te Utrecht, met medewerking van H. van Rens, student aan de Universiteit van Amsterdam.

² Zie: W.M. Schrama & M.J. Vonk, ‘On the move: staat voortgezet gelijkwaardig ouderschap aan verhuizing in de weg?’, *FJR* 2009/82; alsmede: M.J. Vonk, ‘Verhuizen met kinderen na scheiding’, *REP* 2013, afl. 4, p. 140-146; alsmede: K. Haar, ‘Verhuizingsproblematiek na echtscheiding: Klassieke uitgangspunten houdbaar?’, *FJR* 2014/69.

³ Raad van Europa, ‘Preventing and resolving disputes on child relocation. Recommendation CM/Rec(2015)4 and explanatory memorandum’, 2015. Zie ook: L.M. Coenraad, ‘Wake up call: Europese Recommendation vraagt aandacht voor verhuisproblematiek’, *FJR* 2015/38; en L.M. Coenraad, ‘Verhuisproblematiek: de betekenis van de nieuwe Recommendation voor de praktijkjurist’, *REP* 2015/277.

Met andere woorden, voor een verhuizing is toestemming van de andere ouder dan wel van de rechter vereist en bij gebrek hieraan dient niet verhuisd te worden. Doet de ouder met een verhuishwens dit toch, dan kan dit van invloed zijn op de besluitvorming van de rechter in een daaropvolgende procedure. In het Explanatory Memorandum van de Recommendation is een lijst met 14 factoren opgenomen en één van deze factoren is:

‘(xiv) The failure to inform the other parent or other holder of parental responsibilities of the proposal to relocate with the child.’

Ook uit het Nederlands recht volgt dat de ouder die wil verhuizen dit niet zomaar kan. Het gezamenlijk gezag maakt dat de ouder met een verhuishwens hiervoor toestemming aan de andere ouder dan wel de rechter moet vragen. Ook in het geval een ouder het eenhoofdig gezag heeft, is een verhuizing met een kind zonder instemming van de andere ouder niet een gegeven. Artikel 1:247 lid 1 BW bepaalt immers dat het ouderlijk gezag de plicht en het recht van de ouder omvat zijn minderjarig kind te verzorgen en op te voeden. Ingevolge artikel 1:247 BW lid 3 omvat het ouderlijk gezag mede de verplichting van de ouder om de ontwikkeling van de banden van zijn kind met de andere ouder te bevorderen. Dit artikel geldt voor alle ouders en is niet beperkt tot mede gezaghebbende ouders.

Daarnaast bepaalt artikel 1:377a lid 1 BW dat een kind recht heeft op omgang met zijn ouders en met degene die in een nauwe persoonlijke betrekking tot hem staat. Voornoemd artikel bepaalt derhalve dat ook de niet met het gezag belaste ouder het recht en de verplichting heeft tot omgang met zijn kind. Voorts rust op grond van artikel 1:377b lid 1 BW op de gezagdragende ouder ook de verplichting de niet met het gezag belaste ouder op de hoogte te stellen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de kinderen en deze te raadplegen over daaromtrent te nemen beslissingen. Dit betekent mijns inziens dat, indien een (eenzijdige) verhuizing de ontwikkeling van de band met de andere ouder en/of zijn recht op omgang met dat kind beïnvloedt, ook de niet gezaghebbende ouder tegen een (eenzijdige) verhuizing zou kunnen ageren (zie hiervoor o.a. de uitspraak van de Rechtbank Gelderland van 20 juli 2018 (ECLI:NL:RBGEL:2018:5752)).

Betekent het voorgaande dat eenzijdige verhuizingen niet voorkomen dan wel eenvoudig kunnen worden teruggedraaid? Het antwoord hierop is nee. Uit de Recommendation volgt dat het belang van het kind ‘a primary consideration’ is (Principle 2) en dat de rechter in zijn beoordeling ‘shall focus on the best interests of the child’ (Principle 8). Daarmee is echter niet automatisch gezegd dat een terugverhuizing in het belang van het kind hoeft te zijn: er zal een belangenafweging moeten worden gemaakt. Ook uit het Nederlands recht volgt dat zelfs als er door de eenzijdig verhuizende ouder in strijd met het (gezamenlijk) gezag wordt gehandeld, de rechter de verhuizing soms toch in stand laat als dit

bijvoorbeeld door de tijd en gewenning in het belang van het kind is (zie HR 21 mei 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL7407, NJ 2010/398, m.nt. S.F.M. Wortmann). Deze omstandigheden maken de vraag relevant hoe de uitkomst van procedures ter verkrijging van vervangende toestemming zich verhouden tot procedures waarin de ouder met een verhuishwens al - zonder toestemming - verhuisd is. Verschillen de uitkomsten en wat laat de jurisprudentie bij eenzijdige verhuizingen zien? In het navolgende zal ik hier verder op ingaan.

3. **Jurisprudentie eenzijdige verhuizingen medio 2016 – februari 2020**

Voor dit artikel zijn 28 uitspraken in de periode medio 2016 tot en met februari 2020 geanalyseerd. De geselecteerde uitspraken hebben met elkaar gemeen dat zij alle zijn aangevraagd door een verhuizing van een ouder met één of meerdere kinderen, zonder hiervoor vooraf toestemming te hebben gevraagd aan de andere ouder. Zoals hiervoor reeds is beschreven, kan een rechter ertoe besluiten om deze verhuizing in stand te laten. Zo overwoog het Gerechtshof Den Haag (6 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2795) dat het feit dat er tussen de moeder en de vader een ernstige conflictsituatie bestaat, dit nog niet rechtvaardigt dat de moeder met betrekking tot de kinderen eenzijdig maatregelen kan nemen. Echter, gezien het feit dat de kinderen inmiddels twee jaar in hun nieuwe woonplaats woonachtig waren en daar een nieuwe leefomgeving hadden gekregen, overwoog het hof dat de kinderen inmiddels gewend zijn aan deze nieuwe leefsituatie. Het hof achtte het in het belang van de kinderen dat hun leefomgeving niet weer zou worden verplaatst naar de oude woonplaats en dat er rust zou komen voor de kinderen. Daarnaast overwoog het hof nog dat een wijziging van de feitelijke verblijfplaats niet in de rede ligt, aangezien de functie van de vader (als arts in opleiding voor traumachirurg) met zich brengt dat het voor hem ingewikkeld is om zijn werkzaamheden zodanig in te richten dat hij de dagelijkse zorgtaken ook zou kunnen verrichten, zelfs als hij daarvoor ook hulp van derden kan inschakelen.

Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch (20 juli 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:5175) oordeelde eveneens dat een verhuizing (uit het huwelijk) in stand kan blijven en verwees bij de afwegingen onder meer naar de criteria in de jurisprudentie bij verhuizingszaken: in casu verbleven moeder en kind al ruim een jaar in de nieuwe woonplaats. Het hof overwoog dat het kind hier inmiddels is gewend, dat moeder een nieuwe baan heeft en dat het kind twee dagen per week naar een gastopvang gaat. Een verhuizing terug naar de oude woonplaats zou daarbij ook de nodige onrust met zich meebrengen, alleen al door weer een nieuwe verandering in de sociale omgeving, zo kort nadat zij van de oude naar de nieuwe woonplaats is verhuisd. Tot slot overwoog het hof er kennis van te hebben genomen dat partijen er inmiddels zelfstandig in zijn geslaagd de vastgestelde zorgrelating op een positieve manier uit te voeren.

Dat ook in andere zaken het tijdsverloop en de daarop volgende gewenning aan een nieuwe woonplaats een grote rol speelden bij het in stand laten van eenzijdige verhuizingen, volgt uit Gerechtshof Den Haag (16 mei 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1158), Rechtbank Rotterdam (21 februari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:10122) en Gerechtshof 's-Hertogenbosch (7 november 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:4094). Als er (inmiddels) veel tijd zit tussen een verhuizing en een behandeling door een gerecht, een kind gewend is aan de nieuwe omgeving en aangetoond kan worden dat er geen verandering optreedt in de bestaande zorgregeling, dan laten voorgaande uitspraken zien dat een verzoek om terugverhuizing kan worden afgewezen.

Dat ook andere overwegingen dan tijdsverloop en gewenning in de nieuwe plaats tot het in stand laten van de verhuizing kunnen leiden, volgt uit de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (29 maart 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:3033). Naar het oordeel van het hof maakte met name het feit dat de moeder een dochter had gekregen voor wie zij samen met haar nieuwe partner de zorg draagt, dat van de moeder niet gevergd kan worden dat zij zou terugverhuizen naar haar oude woonplaats. Daarnaast overwoog het hof dat de verhuizing van de moeder niet heeft geleid tot veranderingen in de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken. Op grond hiervan werd het verzoek van de vader om terugverhuizing dan ook afgewezen.

Een bijzondere verhuizing zonder voorafgaand toestemming te hebben gevraagd, werd eveneens behandeld bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (24 april 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:4111). In casu verhuisde de moeder met behulp van een interventieteam van de gemeente en politie samen met de kinderen naar haar nieuwe woonplaats. Pas een dag na de verhuizing vroeg de moeder alsnog (vervangende) toestemming. Het hof achtte - met verwijzing naar de criteria in de jurisprudentie - dat het beeld dat vader heeft van het veilige nest dat de kinderen zullen ervaren als zij (met moeder) terug naar de oude woonplaats zouden verhuizen - gezien de belaste voorgeschiedenis van partijen - niet reëel, zeker gelet op de inschatting van gemeente en politie van het veiligheidsrisico. Daarbij overwoog het hof dat de afstand tussen de woonplaatsen van de ouders juist ten goede komt aan het terugdringen van een verdere ontwikkelingsbedreiging van de kinderen. Tot slot wees het hof nog op het feit dat er inmiddels ruim een jaar is verstreken na de verhuizing en de kinderen hun draai hebben gevonden in hun nieuwe woonplaats. Alles overwegende werd ook deze verhuizing in stand gelaten.

Eveneens bijzonder is de uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch van 2 mei 2019 (ECLI:NL:GHSHE:2019:1654). In deze zaak heeft de moeder wel de 'nette' weg proberen te bewandelen, zelfs wel driemaal. De moeder kreeg echter op 14 maart, 30 augustus en 13 november 2018 geen vervangende toestemming om met drie kinderen 42 km verderop te verhuizen. Ondanks deze afwijzingen is de moeder in de

zomer van 2018 eenzijdig verhuisd. Uiteindelijk willigde het gerechtshof haar verzoek alsnog in met als overweging dat de kinderen intussen geworteld zijn in hun nieuwe woonplaats. Daarbij hebben de kinderen volgens de bijzondere curator en de gecertificeerde instelling (GI) nu vooral dringend behoefte aan rust en duidelijkheid. Tot slot zou bij een terugverhuizing onduidelijk zijn waar de moeder en de kinderen moeten gaan wonen. Tot slot overwoog het hof dat de moeder sinds de verhuizing uitvoering heeft gegeven aan de zorgregeling met vader, waarbij zij de kinderen ook haalt en brengt. Met andere woorden: de aanhouder wint en de moeder hoefde niet terug te verhuizen.

Een korte samenvatting van de uitspraken waarin de verhuizende ouder niet terug hoefde te verhuizen, laat zien dat indien er tussen de verhuizing en de behandeling bij het gerecht aanzienlijke tijd zit, dit tot mogelijk gevolg kan hebben dat een rechtbank of hof zal oordelen dat het kind c.q. de kinderen inmiddels gewend/geworteld zijn in hun nieuwe leefomgeving. Daarnaast laten deze uitspraken zien dat van belang kan zijn of de bestaande zorgregeling gecontinueerd wordt c.q. kan worden. Is dit het geval (en haalt en brengt de verhuisde ouder bijvoorbeeld de kinderen als compensatie), dan kan dit tot gevolg hebben dat de weliswaar eenzijdig verhuisde ouder in de nieuwe woonplaats mag blijven wonen.

Dat eenzijdige verhuizingen echter ook andere gevolgen kunnen hebben, blijkt eveneens uit de analyse van de uitspraken. Dat de aanhouder niet altijd wint, volgt uit de uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 13 november 2018 (ECLI:NL:RBZWB:2018:6426). In casu is de moeder met de kinderen verhuisd, ondanks een eerdere weigering van de verzochte vervangende toestemming van de rechtbank. Deze uitspraak is nadien ook bekrachtigd door het hof, maar de moeder is (tussendoor) toch eenzijdig verhuisd. Bij de nieuwe procedure die de GI vervolgens is begonnen, overwoog de rechtbank dat de gronden van de eerdere beschikking van het hof nog onverminderd van kracht zijn, ook al zijn de moeder en de kinderen feitelijk verhuisd. Voorts overwoog de rechtbank dat zij het risico op het stagneren van het contact tussen de vader en de kinderen onverminderd groot acht als de verhuizing in stand zou worden gelaten. Overigens heeft de GI in de procedure in het kader van een ondertoezichtstelling een schriftelijke aanwijzing gegeven dat moeder met de kinderen terug dient te verhuizen. Nu een verhuizing een kwestie is met betrekking tot de verzorging en opvoeding van de kinderen, achtte de rechtbank de GI bevoegd en bekrachtigde zij de aanwijzing van de GI onder oplegging van een dwangsom.

In de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 1 juni 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:4627) oordeelde het hof met inachtneming van de criteria in de jurisprudentie dat de moeder dient terug te verhuizen, ook al verbleef zij reeds acht maanden elders. Het hof stelde vast dat het kind tot aan de verhuizing altijd in de oude woonplaats (waar vader en een groot deel van de familie nog steeds woont)

heeft gewoond, daar op school heeft gezeten en ook vriendschappen heeft opgebouwd. Daarbij overwoog het hof dat de verhuizing door het wegvallen/afnemen van de (doordeeweekse) contactmomenten grote gevolgen heeft gehad voor het kind en voor haar contact met de vader. Een compensatie voor het verlies van contact bleek moeilijk tot onmogelijk, nu het werk van de vader het niet toeliet dat hij binnen zijn rooster meer weekenden voor het kind zou kunnen vrijmaken dan nu het geval was. Tot slot overwoog het hof dat het kind door de verhuizing naar een andere school moet, haar hobby's in de oude woonplaats stoppen en zij nieuwe vriendschappen moet opbouwen. Na afweging van alle belangen oordeelde het hof dat de moeder dient terug te verhuizen binnen een straal van 40 km rond de woonplaats van vader.

Een vergelijkbare overweging is te lezen in de uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch van 30 augustus 2018 (ECLI:NL:GHSHE:2018:3641): er hoefde niet per se naar de voormalige echtelijke woning of een ander adres binnen de gemeente te worden terugverhuisd, maar wel binnen een straal van 30 km van de voormalige echtelijke woning. Overigens betrof het hier een verbod om te verhuizen c.q. verplichting tot terugverhuizing tijdens de echtscheidingsprocedure.

Dat een eenzijdige verhuizing ook kan leiden tot strengere uitspraken, laat onder meer een uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant (22 januari 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:313) zien. De moeder verhuisde zonder toestemming van de vader met het kind waarna de vader een kort geding startte. Nu de moeder naar de mening van de voorzieningenrechter geen mogelijkheden had onderzocht om in de oude woonplaats een woning te huren en de vader uitdrukkelijk geen toestemming had verleend de woonplaats van het kind te wijzigen, veroordeelde de voorzieningenrechter de moeder om binnen twee maanden na betekening van het vonnis met het kind terug te verhuizen naar een woning in het postcodegebied van de vader, op straffe van een dwangsom. De voorzieningenrechter overwoog: 'Eigenrichting is immers simpelweg niet toegestaan'. Vergelijkbaar is de uitspraak van de Rechtbank Gelderland van 11 oktober 2019 (ECLI:NL:RBGEL:2019:5046): de moeder handelde volgens de voorzieningenrechter eigenmachtig en in strijd met het uitgangspunt van de gezamenlijke gezagsuitoefening. Daarmee had de moeder volgens de voorzieningenrechter de belangen van het kind en de vader veronachtzaamd. Op grond hiervan werd de moeder op straffe van een dwangsom veroordeeld om binnen twee weken terug te verhuizen. Voor een uitspraak met eveneens een korte termijn (binnen acht weken) van terugverhuizing op straffe van een dwangsom en een rechtbank die verwijst naar de hiervoor genoemde criteria in verhuizingszaken, wordt verwezen naar de uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland van 7 mei 2019 (ECLI:NL:RBNNE:2019:1912).

De Rechtbank Rotterdam gaat in de uitspraak van 20 april 2018 (ECLI:NL:RBROT:2018:11350) nog een stap verder: de

moeder verhuisde zonder noodzaak eigenmachtig met het kind. Deze verhuizing leverde een forse inbreuk op de band die de vader met zijn kind had. Daarbij kon de vader deze band ook niet verder opbouwen en bood de moeder hiervoor onvoldoende compensatie. Bij een verzochte vervangende toestemming vooraf zou de moeder dan ook desgevraagd geen toestemming hebben gegeven, aldus de rechtbank. Als gevolg hiervan gaf de rechtbank de moeder het bevel tot terugverhuizing en wel binnen circa drie maanden. Voor het geval de moeder hier geen gevolg aan zou geven, bepaalde de rechtbank dat de verblijfplaats van het kind dan bij de vader zou komen te liggen. Opvallend in deze uitspraak is verder - zeker gelet op voorgaande opmerkingen over het tijdsverloop bij dergelijke zaken - dat er inmiddels 1,5 jaar is verstreken tussen de verhuizing en de uitspraak van de rechtbank. Hierover overwoog de rechtbank echter dat het kind flexibel genoeg geacht kon worden om weer te wennen aan zijn oude regio.

Een daadwerkelijke (weliswaar voorlopige) wijziging van de verblijfplaats bepaalde de Rechtbank Noord-Holland op 23 mei 2019 (ECLI:NL:RBNHO:2019:4469). Hierbij overwoog de rechtbank dat de moeder in 2019 met de kinderen verhuisde ondanks een eerdere beschikking (2016) waarin haar verzoek om vervangende toestemming was afgewezen en een (weliswaar verstek)vonnis in kort geding (2017) waarin haar een verhuisverbod werd opgelegd. Nu in deze voorgaande uitspraken geen sprake was van een misslag noch argumenten waren aangevoerd die niet eerder waren meegewogen, diende de moeder zich daarom aan die uitspraken te houden. Aangezien de moeder dit niet deed en 'gelet op de houding van de moeder, die gekenmerkt wordt door een gebrek aan respect voor de rechterlijke uitspraken en het najagen van haar eigen belangen boven de belangen van de kinderen', werd de verblijfplaats van de kinderen - in afwachting van de uitkomst van de bodemprocedure - bij de vader bepaald.

Hiervoor werd reeds opgemerkt dat een eenzijdige verhuizing in stand kan blijven als onder meer de bestaande zorgregeling gecontinueerd kan worden. Andersom laten diverse uitspraken zien dat als dit niet kan, dit dan tot gevolg kan hebben dat de verhuizende ouder moet terugverhuizen. Als bijvoorbeeld bij (het bepalen van een) zorgregeling rekening is gehouden met een rooster/ ploegendienst van de vader en deze kan niet meer worden nagekomen, oordeelde de Rechtbank Midden-Nederland op 3 april 2019 (ECLI:NL:RBMNE:2019:1394) dat de moeder dient terug te verhuizen. Het (als gevolg van een verhuizing van moeder kleiner wordende) aandeel in de verzorging en opvoeding van de kinderen door de vader, maakte dat het Gerechtshof Amsterdam op 10 december 2019 (ECLI:NL:GHAMS:2019:4490) de uitspraak van de rechtbank bekrachtigde dat de moeder dient terug te verhuizen en wel binnen zes weken na de uitspraak binnen een straal van 15 km van de oude woonplaats.

4. Verschillen verzoeken vervangende toestemming en eenzijdige verhuizingen?

Zoals hiervoor reeds is opgemerkt, laat de literatuur ten aanzien van verzoeken tot het verkrijgen van vervangende toestemming zien dat een (krappe) meerderheid van deze verzoeken wordt afgewezen. Zeker gelet op de criteria in de jurisprudentie dat onder meer de mate waarin de verhuizing is doordacht en voorbereid alsmede de onderlinge communicatie tussen partijen factoren van belang zijn bij verhuizingszaken, vermoedde ik dat het percentage van (alsnog) afwijzingen c.q. terugverhuizingen hoog zou zijn bij eenzijdige verhuizingen. Op basis van de geanalyseerde uitspraken blijkt echter het tegendeel. Zoals gezegd zijn er 28 uitspraken geanalyseerd. Van deze uitspraken werden 15 reeds uitgevoerde (eenzijdige) verhuizingen in stand gelaten. Bij 13 uitspraken werd de verhuisde ouder gelast terug te verhuizen binnen een (al dan niet korte) termijn en al dan niet op straffe van een dwangsom.

Bij het merendeel van de eenzijdige verhuizingszaken werden de criteria van Hoge Raad, evenals in de verzoeken tot vervangende toestemming voor verhuizing, toegepast. Wel valt daarbij op dat er een extra criterium toegevoegd lijkt te worden, namelijk het tijdsverloop tussen de uitgevoerde verhuizing van de behandeling van de zaak in eerste aanleg en daarna eventueel hoger beroep. Dat maakt mijns inziens spoedig handelen van de (advocaat van de) achterblijvende ouder van groot belang: niet alleen in het eventueel opstarten van een procedure, maar ook in de beslissing in dergelijke situaties om bijvoorbeeld in mediation alsnog een vergelijk te bereiken. Indien namelijk later blijkt dat een oplossing niet gevonden wordt, zou een gevolg kunnen zijn dat de rechtbank of het hof zal oordelen dat het kind c.q. de kinderen dan inmiddels gewend zijn aan de nieuwe leefomgeving.

Dat het merendeel van de verhuizingen in stand bleef, is met name terug te voeren op dat het niet in het belang van het kind geacht werd om weer terug te moeten verhuizen: een nieuwe verhuizing, met nieuwe onrust, in een tijd waarin er al veel veranderd is, wordt niet in het belang van het kind geacht. Hoezeer begrijpelijk dit vanuit het kind geredeneerd is, zal dit voor de achterblijvende ouder soms moeilijk te verteren zijn, te meer deze situatie gecreëerd is door de andere ouder. Ook dit maakt mijns inziens een verschil met de verzoeken tot vervangende toestemming voorafgaand een verhuizing.

5. Conclusie

Daar waar een krappe meerderheid van de verzoeken tot vervangende toestemming voorafgaand een verhuizing afgewezen wordt, lijkt een krappe meerderheid van de eenzijdig uitgevoerde verhuizingen in stand gelaten te worden. Als redenen hiervoor wordt aangedragen dat het niet in het belang van het kind kan worden geacht om - zeker na een wat langere tijd en daarmee gewenning in de nieuwe

omgeving - weer terug te moeten verhuizen naar de oude woonplaats. Indien voorts de zorgregeling gecontinueerd kan worden in de nieuwe woonplaats, dan maakt de verhuizende ouder een kans dat hij/zij niet terug hoeft te verhuizen.

Mochten er (advocaten van) verhuizende ouders zijn die op basis van het voorgaande menen dat zij zonder toestemming kunnen verhuizen, dan geldt wel: bezint eer gij begint. Er zijn immers inmiddels ook voldoende uitspraken van rechtbanken en hoven waarin de verhuizende ouder wordt veroordeeld om terug te verhuizen naar de oude woonplaats op straffe van een dwangsom. En voldoet de ouder hier niet aan, dan kan dit ook tot gevolg hebben dat de verblijfplaats van het kind (al dan niet voorlopig) wordt gewijzigd.

Tot slot, daar waar een verhuizing met kinderen door (vervangende) toestemming de (soms al moeilijke) relatie tussen voormalige echtgenoten/ partners al verder onder druk zet, zal een eenzijdige verhuizing een nog grotere impact hebben. Indien de verhouding tussen ouders dan naar verwachting voor langere tijd problemen zal opleveren, moet men zich afvragen of men dan niet verder van (het voormalige) huis is.